

Soustava (1.87) má potom tvar

$$\begin{aligned} (\lambda_1 - \lambda)u &= 0 \\ (\lambda_2 - \lambda)v &= 0 \\ (a_{33} - \lambda)w &= 0. \end{aligned} \quad (1.102)$$

Dosadíme-li do rovnice (1.102) za λ hodnotu $\lambda_3 \neq \lambda_1 \neq \lambda_2$, potom pro vektor $\mathbf{u}_3 = (0, 0, 1)$ dostaneme $\lambda_3 = a_{33}$.

Ukázali jsme, že k navzájem různým vlastním číslům $\lambda_1 \neq \lambda_2 \neq \lambda_3$, existují tři vzájemně kolmé vlastní vektory $\mathbf{u}_1 = (1, 0, 0)$, $\mathbf{u}_2 = (0, 1, 0)$, $\mathbf{u}_3 = (0, 0, 1)$.

Ad 4) Jestliže $\lambda = 0$, potom dosazením do soustavy (1.87) dostaneme

$$\begin{aligned} a_{11}u + a_{12}v + a_{13}w &= 0 \\ a_{21}u + a_{22}v + a_{23}w &= 0 \\ a_{31}u + a_{32}v + a_{33}w &= 0. \end{aligned} \quad (1.103)$$

Odtud

$$a_{11}u^2 + a_{22}v^2 + a_{33}w^2 + 2a_{12}uv + 2a_{13}uw + 2a_{23}vw = u(a_{11}u + a_{12}v + a_{13}w) + v(a_{21}u + a_{22}v + a_{23}w) + (a_{31}u + a_{32}v + a_{33}w) = 0$$

a směr daný vektorem (u, v, w) je podle (1.11) asymptotický. $\square$

Definice: *Průměrová rovina, která je kolmá ke směru, se kterým je sdružená (hlavní směr), se nazývá hlavní rovina kvadriky. Osa kvadriky je průsečnice dvou hlavních rovin (pokud existují). Průsečík kvadriky s její osou se nazývá vrchol kvadriky.*

1.11 Transformace soustavy souřadnic v E^3

Uvažujme kvadriku, jejíž rovnice v nějaké kartézské soustavě souřadnic je

$$a_{11}x^2 + a_{22}y^2 + a_{33}z^2 + 2a_{12}xy + 2a_{13}xz + 2a_{23}yz + 2a_{14}x + 2a_{24}y + 2a_{34}z + a_{44} = 0. \quad (1.104)$$

Budeme zkoumat rovnici kvadriky (1.104) při změně kartézské soustavy souřadnic na jinou kartézskou soustavu souřadnic.

Nechť kartézská soustava souřadnic (k. s. s.) je dána počátkem P a uspořádanou trojicí vzájemně ortogonálních jednotkových vektorů $\mathbf{e}_1, \mathbf{e}_2, \mathbf{e}_3$. Nechť souřadnice libovolného bodu X v prostoru E^3 v této k. s. s. jsou x, y, z tj. $X = [x, y, z]$.

V jiné k. s. s., která je dána stejným počátkem P a uspořádanou trojicí vzájemně ortogonálních jednotkových vektorů $\mathbf{e}'_1, \mathbf{e}'_2, \mathbf{e}'_3$, má tentýž bod X souřadnice $X = [x', y', z']$. Jak známo, vztah mezi “nečárkovanými” a “čárkova-

nými” souřadnicemi téhož bodu je dán rovnicemi

$$\begin{aligned}x &= t_{11}x' + t_{21}y' + t_{31}z' \\y &= t_{12}x' + t_{22}y' + t_{32}z' \\z &= t_{13}x' + t_{23}y' + t_{33}z',\end{aligned}\tag{1.105}$$

což můžeme v maticovém tvaru zapsat takto

$$\begin{pmatrix} x & y & z \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} x' & y' & z' \end{pmatrix} \begin{pmatrix} t_{11} & t_{12} & t_{13} \\ t_{21} & t_{22} & t_{23} \\ t_{31} & t_{32} & t_{33} \end{pmatrix}.\tag{1.106}$$

Označíme-li matici (x, y, z) , která je typu $(1, 3)$, písmenem $\mathbf{X}$, matici (x', y', z') písmenem $\mathbf{X}'$ a matici

$$\begin{pmatrix} t_{11} & t_{12} & t_{13} \\ t_{21} & t_{22} & t_{23} \\ t_{31} & t_{32} & t_{33} \end{pmatrix}\tag{1.107}$$

písmenem $\mathbf{T}$, potom místo (1.106) můžeme psát

$$\mathbf{X} = \mathbf{X}'\mathbf{T}.\tag{1.108}$$

Matice $\mathbf{T}$ je matice přechodu od ortonormální báze $\mathbf{e}_1, \mathbf{e}_2, \mathbf{e}_3$ k ortonormální bázi $\mathbf{e}'_1, \mathbf{e}'_2, \mathbf{e}'_3$. Jak známo [4], matice $\mathbf{T}$ je ortogonální maticí, tj. platí

$$\mathbf{T}^{-1} = \mathbf{T}^\top.\tag{1.109}$$

Transformace (1.108) vyjadřuje změnu souřadnic bodu X při otočení soustavy souřadnic kolem společného počátku P .

Nyní posuneme otočenou k. s. s. do bodu P' , jehož souřadnice v původní “nečárkované” soustavě jsou $[m, n, p]$. Potom mezi původními a “novými” souřadnicemi je vztah

$$\begin{aligned}x &= t_{11}x' + t_{21}y' + t_{31}z' + m \\y &= t_{12}x' + t_{22}y' + t_{32}z' + n \\z &= t_{13}x' + t_{23}y' + t_{33}z' + p,\end{aligned}\tag{1.110}$$

neboli

$$\begin{pmatrix} x & y & z & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} x' & y' & z' & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} t_{11} & t_{12} & t_{13} & 0 \\ t_{21} & t_{22} & t_{23} & 0 \\ t_{31} & t_{32} & t_{33} & 0 \\ m & n & p & 1 \end{pmatrix}.\tag{1.111}$$